

ZPRAVODAJ

S P O L E Č N O S T I P Ř Á T E L I T Á L I E

Nový velvyslanec Italské republiky v Praze

Jeho excelence Fabio Pigliapoco přicestoval 15. ledna a již 23. ledna odevzdal prezidentu Václavu Klausovi své pověřovací listiny. Narodil se v r. 1945 v Anconě. V Praze působil již počátkem osmdesátých let jako atašé. **V rozhovoru se členem našeho výboru Giovannim Usaiem, zveřejněném v únorovém čísle časopisu Progetto Repubblica Ceca, se netajil radostí, že se vrací do Prahy, která mu navždy přirostla k srdci, v roli zástupce Italské republiky.**

Dne 12. března, při setkání u příležitosti koncertu italského sboru Společnosti tridentských horolezců v Národním divadle, nad kterým převzal patronát, pozval delegaci předsednictva Společnosti přátel Itálie na Velvyslanectví Itálie k jednání o spolupráci.

Rostislav Pietropaolo

Dopis našich italských přátel a náš tisk

V úvodníku Zpravodaje č. 4 vyslovil Dr. Pietropaolo důležitou myšlenku: potřebu více aktualizovat obsahové zaměření Zpravodaje. V této souvislosti správně upozornil na problém vlivu současných médií na globální negativní změny naší civilizace (Umberto Ecco) a na manipulování „hlasu lidu“ (prof. Cepl). Cituji z posledních Hospodářských novin: „Cizí média nezajímáme – snad jen naši sportovci,“ MF Dnes: „Dle průzkumu v pěti zemích Unie (bez Itálie) většina

dotázaných o naší zemi téměř nic neví, nebo se vyjadřují s despektem“. A právě koncem prosince dostala naše pobočka dopis italských přátel z Toskánska – Pisy, adresovaný Společnosti přátel Itálie. Dopis nám udělal velkou radost a satisfakci za dlouholetou práci při utváření přátelských vztahů mezi lidmi obou našich národů.

Jako doklad lepší stránky mezinárodní spolupráce, jsme dopis s krátkým úvodem předali v lednu deníku Lidové noviny a v únoru MF Dnes. Nejenže zahraniční redaktoři nic z toho nezařadili, ale neuznali ani za vhodné řádkou odpovědět. Zajímají je hlavně mezinárodní aféry, konflikty a senzace. Přitom jak naše Společnost, tak i řada dalších občanských sdružení u nás dělá často záslušnější práci pro porozumění mezi občany zemí EU než různí ti cestovatelé – politici, o nichž se lidé v zahraničí ani nedoví. Je mi hanba, když dostávám od našich Italských přátel řadu článků z jejich regionálních novin o naší spolupráci. Myslí, že by Společnost, čtenáři Zpravodaje a členové, měli neodbytně prosazovat naši činnost a její výsledky ve všech redakcích hlavních novin, televize, rozhlasu. Více o tom svědčí samotný dopis, který čtenářům předávám.

Podepsána je skupina funkcionářů, kteří reprezentují další stovky našich přátel, rodin atd. v provincii Pisa. Mj. připravují založit v Pise Společnost Itálie – ČR a pořádat v kulturním středisku besedy, kulturní akce – i za účasti českých partnerů.

Podobné dlouhodobé styky máme i v regionu Veneto, Trento – Alto Adige, Reggio Emilia a v řadě dalších míst. O našich stycích a zkušenostech jsme ochotni se s čtenáři Zpravodaje podělit.

Vladislav Houžvička
Předseda pobočky Společnosti
Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

Vážená Společnost přátel Itálie v České republice

(Text dopisu italských přátel z Toskánska)

Velice rádi si připomínáme, že jsme se mohli již od roku 1965 setkávat s našimi českými přáteli, spolupracovat s nimi prostřednictvím mnoha iniciativ různého zaměření. V začátcích jsme hledali možnosti, jak jim pomáhat v dlouhém úsilí skoncovat s totalitním systémem v zemi, především zvaním celých skupin či jednotlivců do Itálie k setkání na půdě odborových organizací, aktivit politických, sociálních, sportovních a kulturních. Tato setkání probíhala s cílem bližšího seznámení českých přátel se systémem demokratických metod v našich institucích. Postupně docházelo po těchto kontaktech k vzájemným kompenzačním výměnám na obou stranách a tím i překonávání překážek tzv. „železné opony“. Poté, co došlo k potlačení „Pražského jara“ brutální okupací sovětskou armádou v r. 1968, podařilo se nám udržovat dřívější kontakty s našimi přáteli, i když bylo nutno různými cestami překonávat velké nesnáze ze strany úřadů a využít přitom setkávání především v oblasti odborů, dělníků a vedoucích pracovníků podniků.

To nám rovněž umožnilo získávání bližších zkušeností z vaší země a možnost podávat o tom pravdivé informace našim lidem v Itálii. Myslíme si, že tato vytrvalá práce pro udržování přátelských vztahů obou zemí posloužila i vítězství demokracie v čele s vaším Václavem Havlem, významným politikem a disidentem, který byl zvolen prezidentem republiky 29. prosince 1989. Vydali jsme se v těch dnech do Prahy, abychom s vámi mohli oslavit tyto důležité události na místě, vystoupili jsme s pozdravným projevem na obrovském shromáždění na Staroměstském náměstí a potom si také slavnostně připili vašim vynikajícím pivem na večeři v restauraci U Fleků.

Pokračování našich vztahů po sametové revoluci se dále upevňovalo za pomoci a prostřednictvím Společnosti přátel Itálie v Praze a rovněž její pobočkou v Brandýse – St. Boleslavi a v dalších městech. Významné smlouvy o spolupráci byly uzavřeny k podpoře kulturních styků a výměny stu-

dentů a pedagogů vašich některých škol v Brandýse a v Praze s našimi školami v provincii Pisa, střední školou v Pontedera, liceem Cascina a komplexem škol v San Giuliano.

Spoléháme se tedy, že nově nastupující generace v obou našich zemích mohou navázat na dlouhou tradici přátelských vztahů, trvajících více než 40 let a tyto vztahy dále posilovat ještě všestranněji prostřednictvím Evropské unie. Přejeme českému národu dobrou budoucnost demokracie a pokroku!

V Itálii – Toskánsko – Pisa, prosinec 2006

Podepsáni:

Prof. Pellegrini Aurelio – dříve asesor provincie Pisa, nyní starosta města

Montescudaio, Cini Renzo – dříve předseda

Dopravních podniků v Pise, Dr. Danza Rosa –

advokátka, Granchi Giacomino – dříve

starosta Pisy, nyní člen zastupitelstva, Messerini

Adua – reg. zastupitel Florencie, Vivaro Scatena

– dříve radní, asesor Pisa, Puccini Luigi –

profesor na vyšší průmyslové škole Pontedera,

Quagliari Ugo – radní Polisportiva Due Arni

Pier Paolo Pasolini: „Výzva mocným z televize“

Akulturace a akulturace¹ (9. prosinec 1973)

Hodně lidí si naříká (v tomto období austerit) na problémy spojené s chybějícím sociálním a kulturním životem organizovaným mimo „zlé“ centrum v „hodných“ periferiích (na které je nahlíženo jako na noclehárny bez zeleně, služeb, autonomie, již bez opravdových mezilidských vztahů). Rétorické nářky. Kdyby totiž vše, co lidem na periferiích chybí, tam bylo, bylo by to organizované z centra. Z toho samého centra, které v několika málo letech zničilo kultury periferie, které ještě před několika lety – žily vlastním víceméně svobodným životem; to samé platilo pro nejchudší i přímo bédné periferie.

Žádnému fašistickému centralismu se nepodařilo to, co centralismu konzumní společnosti. Fašis-

mus postavil do popředí reakční a monumentální ideál, který byl jen prázdným slovem. Různé místní kultury (zemědělské, lumpenproletariátu, dělnické) nerušeně pokračovaly ve ztotožňování se se svými starobylými ideály: represe se omezovala na jeho verbální přijetí. Dnes je naproti tomu přijetí ideálů vnucovaných centrem naprosté a bezpodmínečné. Reálné kulturní ideály jsou soustavně potlačovány. Zřeknutí se původních ideálů je dovršeno. Je tedy možné tvrdit, že „tolerance“ hédonistické ideologie, chtěná novou mocí, je nejhorší z represí v historii lidstva.

Jakým způsobem tato represe získala moc? Díky dvěma revolucím uvnitř buržoazního systému: revoluci infrastruktur a revoluci systému informací. Silnice, motorizace atd. již těsně spojily periferii s centrem a smazaly fyzické vzdálenosti. Ale revoluce systému informací byla ještě radikálnější a rozhodující. S pomocí televize centrum do sebe asimilovalo celou zemi, která byla historicky hodně rozdělena, a byla tak bohatá na původní kultury. Revoluce začala proces homologace, která ničí každou autenticitu a každé konkrétno. Vnutila tedy – jak jsem řekl – své ideály chtěné novou industrializací, která se již nespokojí s „člověkem, který konzumuje“, ale předstírá, že nejsou myslitelné jiné ideologie než ta konzumní. Novosvětský hédonismus, který neprozřetelně zapomíná na jakoukoliv humanistickou hodnotu a je na hony vzdálen humanistickým vědám.

Předešlá ideologie, chtěná a vnucená mocí byla, jak víme, víra – a katolicismus byl vskutku formálně jediným kulturním fenoménem, který „homologoval“ Italy. Teď se stala konkurentem nového „homologujícího“ kulturního fenoménu, kterým je masový hédonismus – a jako konkurenta se ho nová moc již nějaký rok snaží zlikvidovat.

Opravdu již není nic religiózního v ideálu „mladého muže a mladé ženy“, které nám navrhuje a vnucuje televize. Oni jsou jen dvě „osoby, které hodnotí svůj život pouze skrze, předměty spotřeby“ (a rozumí se samo sebou, ještě jezdí v neděli na mši – autem). Italové nadšeně přijali tento nový ideál, který jim televize vnucuje podle norem „výroby tvůrčiny blahobyty“ (nebo lépe řečeno záchrany z bídy). Přijali ho – ale jsou opravdu s to ho uskutečnit?

Ne. Buď ho skuteční materiálně pouze částečně a stanou se jeho karikaturou, nebo se jim nepodaří ho uskutečnit jinak než v tak malé míře, že se stanou jeho oběťmi. Frustrace nebo dokonce neurotická úzkost jsou již kolektivním duševním rozpoložením. Například lumpenproletariát ještě před pár lety respektoval kulturu a nestyděl se za svou nevzdělanost. Naopak, byl hrdý na svůj lidový model analfabetů, kteří ovšem měli v moci tajemství skutečnosti. Dívali se s určitým hrdým despektem na „bohaté synáčky“, maloburžoazii, od které se oddělovali i tehdy, když byli donuceni jí sloužit. Teď se naopak začínají stydět za svou nevzdělanost, zřekli se svého kulturního ideálu (ti nejmladší si ho už ani nepamatují, úplně ho ztratili), ale nový ideál, který se snaží napodobovat, již nevyžaduje analfabetismus a neotesanost. Mladí lumpenproletáři – ponížení – smazávají ve svém občanském průkazu název své pracovní pozice, aby ho mohli nahradit kvalifikací „student“. Od té doby, co se začali stydět za svou nevzdělanost, začali též přirozeně opovrhovat kulturou (maloburžoazní charakteristika, kterou rychle přejali nápodobou). Současně když maloburžoazní chlapec přijme „televizní“ ideál – vzhledem k tomu, že byl vytvořen a je chťen stejnou sociální třídou, tento ideál pro něj celkem přirozený – stává se kupodivu hrubý a nešťastný.

Jestliže se lumpenproletariát poburžoazil, buržoazie se lumpenproletarizovala. Kultura, kterou produkuje, má technologický a striktně pragmatický charakter a zabraňuje vývoji starého „člověka“, který je ještě v nich. Z toho plyne určité zakrnění jejich intelektuálních a morálních schopností.

Odpovědnost televize za toto všechno je enormní. Určitě ne pokud o ní smýšlíme jako o „technickém prostředku“, ale jako o nástroji moci a moci své vlastní. **Televize není jen místem, kudy prochází sdělení, ale je centrem, kde se taková sdělení vytváří.** Je místem, kde se konkretizuje mentalita, která by nemohla mít jinde místo. To díky charakteru televize se ve skutečnosti manifestuje charakter nové moci.

Není pochyb o tom (je to vidět z výsledků výzkumů), že televize je autoritářská a represivní jako nikdy žádný jiný informační prostředek na světě. Fašistické noviny a mussoliniovské slogany

napsané na statcích jsou k smíchu – jako (bolestně) pluh vzhledem k traktoru. Rád bych zopakoval, že fašismus nebyl v zásadě ani schopen poznamenat duši italského národa. Nový fašismus, díky novým komunikačním a informačním prostředkům (jako je právě například televize), jí nejenže poznamenal, ale roztrhal jí, potupil a poskvrnil navždy

Přeložil Tomáš Matras

¹ V „*Corriere della sera*“ pod titulem „*Výzva mocným z televize*“. Poslední část článku (*výzva*) zde není publikována.

Praha a Čechy očima Italů

Četní italská návštěvníci Prahy nebo českých zemí zanechali pestrý obraz, v němž se objevují krásy města nad Vltavou, přirovnávaného městu nad Tiberou, ale i jeho obyvatelé a obyvatelky tak, jak je v průběhu času zaznamenali. Postřehy Italů nejsou vždy lichotivé, ale když se nad nimi zamyslíme, uznáme, že mohou být v jistém ohledu pravdivé. Zatímco výstavnost města obdivují, jeho obyvatelé si pověst svatosti rozhodně nezasloužili. Začtème se tedy do ukázek, zahrnujících tisíc let postřehů italských návštěvníků.

Nejstarší zprávy z pera italských učenců a cestovatelů pocházejí již z konce prvního tisíciletí. První stručnou informaci o Praze přinesl Vavřinec z Montecassina (asi z roku 992), který vyprávěl o životě svatého Václava. Charakterizuje vzdálené Čechy jako kraj, „jenž obyvatelé Slavonií nazývají, nejen hojností všelikých věcí oplývající, nýbrž i dostatečně slynoucí hrdinskými a bojovnými muži. V tomto kraji leží město od pradávna nazvané Praha, jež hodíc se za sídlo královské od vladařů oněch končin bývá obýváno“. Více se čtenář latinské legendy o zemi svatého Václava nedozvěděl.

Také v druhé informaci, tentokrát z pera Jana Canaparia, je česká země jen kulisou jmenování biskupa: „I přijeli k svatému městu Praze, kde slavný vévoda Václav druhdy kraloval a žít ve službě Boží za svou nejhlavnější povinnost měl, potom pak mečem nelaskavého bratra svého vzácného mučednictví došel, patrnými úkazy a velkými až

podnes zákraky zásluhy své osvědčuje. Tu nový onen biskup rozvázav obuv bosou nohou do města vešel. Potom s pokorným a zkroušeným srdcem patřičnou modlitbu vykonal a za veliké radosti občanů na křeslo biskupské dosedl.“

Poněkud bližší a lichotivá zpráva o české společnosti je z pera krále básníků Francesca Petrarkey (1327) v dopise arcibiskupu Arnoštovi, kde píše o své návštěvě v Praze: „Já však vyznávám, že jsem nikdy neviděl nic méně barbarského, nikdy nic jemněji vzdělaného než císaře a některé nejvznešenější muže kolem něho, jejichž jmen úmyslně neuvádím: muže nejvznešenější, pravím, a výtečné, hodné největší chvály: nadmíru vlídné a laskavé, jako by se v Athénách občany athéskými byli narodili.“

Z konce 14. století je list Umberta Decembria Colliuci Salutatimu také o návštěvě Prahy: „Šestého dne tohoto měsíce jsem spolu s těmi pány vyslanci dorazil do Prahy. ... Téměř všichni tiito severní národové mají společný mrav životní. Domy ze dřeva si budují a místo kameny cihlovým krytem opatřují. Takového druhu jest většina domů. Každý skoro kamna má místo krbu, kde za té drsné zimy život tráví. Polonazí si chodí, a, čemuž se podivíš, kdežto my za tak krutého mrazu se do trojího kožíchu halíme, matky polonahé a jediným tenkým šatem přioděné nahé dítky v náručí drží; činíce tak podle ujištění svého proto, aby je přivykaly krutým mrazům. Jednou do týdne, totiž v sobotu, muži a ženy společně se koupají, a což se mi věcí venkoncem neslušnou a barbarskou zdálo, před zraky všech nahotu svou zjevovat se neostýchají, na veřejnosti s obnaženým přirozením chodíce, vyjma nečetné z nich, kteří si listem přiloženým hanbu svou zakrývají. Též domácí hody mají, při nichž do velké mísy uprostřed stolu postavené o závod ruce noří. Nejvíce masem a chlebem oplývají, ne tak vínem, místo něho však pivo jim slouží. Denár, jenž všude cenný jest, zde daleko cennější; po něm bažíce, ke každému zločinu se propůjčují. O nás se domnívali, že jsme ohromné peníze přivezli, a proto časté nám úklady strojili, jimž jsme jen stěží unikli. ... Město toto téměř vzhled města Romulova jeví: tak totiž pahorky a dolinami rozděleno jest; místo Tiberu řeka Multava uprostřed město protíná: přes kterou Karel Čtvrtý most přeslavný kvádro-

vý zbudovat dal. ... Město výstavností budov do výše se zvedá, kolem středu svého přepěkné ulice má, v každé z nich pak se určitá díla provozují. Podle starého městského mravu totiž jedno místo obchodu s věcmi všelikými, jiná prodeji masa sobotnímu, jiná zase prodeji ryb vyhrazena jsou, další zas hrám kohoutím. ... Toto město je, jak jsem již napsal, nadmíru lidnaté: víc než muži ženami, jež také, odloživše přeslici a vřetenem, protože umění nepoznaly, mužské práce konají a jak se zdá a což nízké jest, vládu nad muži svými si osobují: podle čehož si představit můžeš, jak se zde zachovávají posvátné mravy, jichž tu vůbec není. Muži jsou tu po většině líní a oddávají se jen věcem krčemním a lázeňským; vyjma leda umělce, jichž je na takové město málo. Studium věd zde dosti kvete, nejvíce na fakultě theologické, méně již na právech a lékařství. Slyším, že žáků je tu úhrnem deset tisíc."

Podrobnou a rozsáhlou „reportáž“ ze středověkých Čech je Kronika česká Eneáše Silvia z r. 1458, která nadlouho určila obraz českých zemí v katolické Evropě. Mimo jiné také on charakterizuje zdejší obyvatele. „Lid po všem království opilý a břichu oddaný a novin žádostivý... Najdeš mnohé, kteříž se přísahou zařekli, že z domu šenkovního nepůjdou, dokud ten sud nevypíjí.“

Neméně charakteristická informace o Čechách je od vyslance Abbadina, určená mantovskému vévodovi Fridericovi v roce 1531: „Vědomost dávám, že Praha je rozdělena ve tři části tak, že to jsou tři města, jedna část se jmenuje Staré město, druhá Nové město a část, kde je hrad, kde přebývá král a všechen dvůr, se nazývá Malá strana. Tato část je od Starého i Nového města oddělena řekou Voltavou, přes níž vede most z kvádrů, o němž myslím, že je dnes nejkrásnější na světě, je 700 kroků dlouhý a 18 kroků široký a poskytuje nadmíru pěknou podívanou. Obvod celého města je velmi značný, ale je v něm velmi prázdno a v celém městě není víc než šedesát tisíc obyvatel. Budovy jsou tam velmi krásné. Chrámů tam bylo mnoho a krásných, ale jsou již dávno zničeny náboženskými rozkoly, jež tam byly a jsou, takže je tam troje vyznání, jedno řádné podle církve katolické, to však je jen malá stránka, druhé pod obojí, což je většina; toto náboženství v každé měsíční den podává všem Kristovo tělo ve svěceném

chlebu a víně bez jakékoli zpovědi. Třetí vyznání je víra Adamitů, kteří se spravují slovem „Rostte a množte se“, dávajíce své ženy v obec, a o tom mi pověděl muž milánský, jenž byl šestnácte let v té obci. A má ta obec obyčej, že se každého týdne muži a ženy, kteří jsou z toho bratrstva, shromáždí ve velkém domě, kde je ustlána sláma, a tam jeden z nich má kázání, nabádaje je, aby se milovali vespolek, a povzbuzuje je, aby uposlechli slova božského „Rostte a množte se“. A po tom kázání zhasnou všechna světla a každý obejmě každou, jak se mu namane, nedbaje, zda to je bratr či sestra či nikoli, a tam mají potěchu svou podle libosti své. Hrad toho města je nad pahorkem a nad celým krajem, není valně pevný, ale je krásný a veliký a má spoustu komnat. Země je převelmi plodná a skoro celá je zalesněna s různými a nespočetnými chlumpy, ale úrodnými, ačkoli tam jsou také strašné hory, zlata, stříbra a všech nerostů tam nalézájí dosti značné množství, též kameny drahé, ty se však nevyrovnají orientálským. V jedné řece nalézájí také perly, ale nevalné. Obyvatelé jsou nátury nadmíru zlé, a mimo jiné věci, jež páchají, rádi číhají na silnicích a ukládají o život nejen cizincům, ale i navzájem se vraždí i v samém městě. Muži jsou velmi krásně rostlí, a ženy jsou vzezřením a tělem nadmíru krásné a k rozkoši náchylnější, než v kterémkoli jiném národě. Kuběn je tam síla náramná... Tamní lid se šatí různě. Urození se oblékají počestně v roucha hedvábná, přepěkně podšitá a podle mravu francouzského, jiní se přidávají ke kroji německému. Ženy se odívají spíš podle mravu německého a jsou čistotnější než muži. Mluví většinou slovanicky a mnozí rozumějí německy. Obchodu se neoddává nikdo a věci se vyřizují jen po krčmách. Náramně mnoho jedí a dávají do jídla velmi mnoho koření...“

Koncem 16. století popsal Čechy Giovanni Botero jako zemi hojnosti: „Čechy jsou země podoby obdélné, od přírody hustým lesem ohraněná od každého sousedství. Na délku měří 120 mil a na šířku jen o málo méně. Poloha země je patrně velmi vysoká, neboť žádná řeka nevstupuje do země a mnohé v ní vznikají. Hlavní jsou Labe a Molta, obě nadmíru rybnaté: obzvláště Labe, jež dává i lososa a do něhož se vlévají všechny ostatní řeky české. Mimo řeky jsou v zemi nespočetná jezera, močály, rybníky nadmíru oplývající rybami, v nichž

je největší bohatství země. Vzduch je tam studený; ale půda znamenitě svědčí dobytku a obilí i šafránu. Víno tam dozrává nevalně. Jsou tam doly všeho druhu, vyjma na zlato. Láce potravin způsobuje, že země je velmi zalidněna; počítá se, že v té zemi je přes 30 tisíc vesnic a skoro osm set hradů a tvrzí. Z měst (z nichž Husité vyhnali biskupy) je osm zbožím královým a osmnáct zbožím panským. Hlavním městem je Praha, rozdělená ve tři části, jež všechny leží v půvabné a rozsáhlé dolině; jmenují se Malá Praha, Stará Praha a Nová Praha. Moltá dělí Malou Prahu od Staré; ale spojuje je přenádherný most se čtyřiadvaceti oblouky. V Malé Praze je vznešený hrad zbudovaný na pahorku a katedrála. Stará Praha je přízdobena mnohými nádhernými a velikými budovami; mezi nimi je orloj, na němž je vidět astronomický rok, pohyb slunce a měsíce, počet měsíců a dnů, kalendář dnů svátečních, zatmění slunce, délku dne i noci, oposice měsíce, novoluní a kvadratury. V této části města mají židé ghetto, jež je jako město pro sebe. Nové město je od Starého odděleno příkopem, jenž býval hlubokým, dnes však je srovnán s vřkolním povrchem a je zaplněn sady. Podle odhadu všechny tyto městské části dohromady mají obvod nemensší než je obvod města Říma. O ostatních městech se nezmiňují, protože jejich jména jsou přespříliš drsná. Ač jsou uprostřed Německa, mluví Čechové česky. V pití a jídle jsou nenasytní. Odívají se honosně, nádherně, s přepychem. Ve válce ukázali již kolikrát udatnost; dnes však, zdá se mi, mají spíše pověst dobrych záškodníků než vojáků. Jsou však, jak muži, tak i ženy urostlé postavy a jejich vzezření je tak pěkné, že nezadají žádnému národu."

Také popis Čech z roku 1740 je velmi pozoruhodný, a to hlavně proto, jak se italský pisatel díval na český jazyk: „Jejich jazyk stejně jako jazyk Poláků je nářečím starobylého jazyka ilyrského neboli slovanského, kterýž byl tak bohatý a libý na poslech, že staré zemské zákony přísně přikazovaly šetřit jeho správné výslovnosti a pravopisu; což však bylo věcí velmi nesnadnou, dokud neužívali jiných písmen než abecedy ruské, jež obsahovala velmi málo znaků a nestačila proto na zdokonalování jazyka. Potom však, když se Němci dostali do bližších vztahů s Čechy, uvedli k nim písmena římská, načež se jejich jazyk zjemňoval s lepším úspě-

chem. Čechové našich dob však nedbají této přesnosti, a šlechta po většině sotva ráčí mluvit svou rodnou mluvou, dávajíc přednost německé anebo jakési zkažené mluvě, jež je směsicí obou těchto jazyků s různými jinými cizomluvy."

Okouzlených italských návštěvníků Prahy bylo mnoho, patřil k nim i Quido Battelli, který o Praze roku 1911 napsal: „Nevzpomínám, kdo srovnal architekturu s němou hudbou, tesanou v kámen. Je-li srovnání přesné, pak pohled na Prahu může působit dojmem symfonie, ve kterou všechny hudební nástroje smísily a slily své hlasy. Od masivních a temných klenutí kostelů románských až po podivuhodnou vzdornost hrotů svatovítských, od přísných věží, které střeží běh řeky, až po knížecí nádheru příbytků patricijských, od starých dřevěných mlýnů, o něž se třístí šumná vlna Vltavy, až po kruh černých dýmajících dílen, od těsných a lomozných ulic až po úsměv visutých zahrad a zelených ostrovů, vše je úžasným chórem hlasů."

K řadě italských návštěvníků, kteří propadli kouzlu Prahy, bychom mohli připojit další jména, mezi nimiž nelze opominout Orazia Pedrazziho, někdejšího italského vyslance v Praze, a bohemistu Angela Mariu Ripellina, jehož *Magická Praha* určila chápání české kultury koncem 20. století v západoevropském prostředí.

Irena Bukačová

Italský honorární konzulát a italské kulturní středisko v Brně?

Velvyslanectví Itálie se delší dobu zabývá záměrem zřídit v Brně honorární konzulát. Není vyloučeno, že se tak stane u příležitosti návštěvy italského prezidenta v rámci plánovaného setkání prezidentů ve dnech 24. a 25. května. Brněnská pobočka Společnosti přátel Itálie bude dne 17. dubna pořádat v Muzeu města Brna na Špilberku besedu s ředitelem muzea Dr. Pavlem Cypránem a vedoucím odboru zahraničních vztahů brněnského Magistrátu na téma italské kulturní středisko

v Brně. Podle původních informací z Magistrátu, mělo být otevřeno při této příležitosti.

Tento termín nebude bohužel dodržen, neboť Magistrát navrhl pro jeho umístění budovu na svahu pod špilberským hradem, která musí projít rekonstrukcí, na kterou zatím chybějí peníze. Doufejme, že snad v příštím roce získá i brněnská pobočka Společnosti v těchto prostorách své místo.

Na besedě s Dr. Cypriánem se bude také jednat o utěšené se rozvíjející spolupráci s kulturně-osvětovou institucí „Minelliana“ z Roviga, která každoročně pořádá v italské obci Fratta Polesina odborné konference o problematice italských vlastenců (karbonářů), vězňů v 1. polovině 19. století na Špilberku.

Brněnská pobočka Společnosti se s Muzeem města Brna snaží přenést kulturně-osvětový program, inscenovaný divadelním souborem z Fratta Polesina do Brna na Špilberk. Na toto téma přijede 22. dubna do Brna jednat z Roviga prof. Mario Cavriani a ředitel státního archivu v Rovigu Dr. Contegiacomo. I s těmito našimi přáteli udělá naše Společnost na přelomu dubna a května besedu na Špilberku s promítáním videozáznamů z karbonářských vzpomínkových oslav.

Rádi bychom vás ještě pozvali na dva koncerty brněnského souboru Mladost a italského souboru z Piemontska 25. dubna na zámek ve Slavkově u Brna a 27. dubna do átriové dvorany brněnského Vysokého učení technického v budově rektorátu na Antonínské ulici. Začátek je v obou případech v 19.00 hod. Na programu bude m. j. i italská renesanční hudba.

Pavel Balcárek

Předseda brněnské pobočky Společnosti

Bologna (dále jen Boloňa) v italském kraji Emilia–Romagna

Postupně se budeme seznamovat s jednotlivými italskými kraji a jejich hlavními městy. V dnešní úvodní kapitole se seznámíme s prvním z ital-

ských krajů a to krajem Emilia-Romagna neodlučně spjatým s řekou Pádem, rozvinutým zemědělstvím a také průmyslem. Zaměříme se nejprve na jeho hlavní město Boloňu, která je neprávem opomíjena a v turistických programech cestovních kancelářů často chybí. Dle mého názoru patří mezi nejpozoruhodnější města Itálie a Evropy. Je nejen hlavním městem zmíněného kraje, ale také městem mnoha přívlastků – moudrá, příp. učená, věžatá, tučná, červená nebo i rudá... Je městem velkých tradic a dlouhé historie s pozoruhodnou etapou etruskou. Byla místem setkání renesančních velikánů a dala i se svým okolím světu řadu vynikajících osobností, je mondénním městem módy a elegance, zejména obuvi a také průmyslovým centrem a významným dopravním uzlem Itálie ležícím uprostřed úrodného kraje Emilia-Romagna.

Proč moudrá či učená? Protože vlastní nejstarší univerzitu Evropy a světa, kde již ve 13. stol. studovalo přibližně 10 000 studentů, kterým přednášely i ženy... Jednou z nich byla i Novella d'Andrea, která byla dokonce tak krásná, že musela přednášet za plentou, aby nerozptylovala pozornost žáků. Turisté se často ptají, kde se nachází nejstarší budova univerzity. Dnes už ji pochopitelně nenajdeme, neboť univerzita ve své původní formě ani neměla stálé místo, žáci a vyučující si najímali prostory a často se přemísťovali. Z toho důvodu se v literatuře i liší data založení Boloňské univerzity – nejčastěji se objevuje rok založení 1119. Teprve později se ustálilo i stabilní místo pro tzv. „Studio bolognese“, tedy univerzitu v pravém smyslu slova. Dnešní univerzita je umístěna v komplexu budov, kde spolužili ještě další instituce. Jádrem tvoří palác Poggi ze 14. stol. postavený pro kardinála stejného jména podle projektu P. Tibaldiho, před dvěma a půl stoletími se zde usídlila univerzita vedle Institutu věd a Benediktinské akademie, ze které se potom vyvinula Akademie věd. Do budovy postupně přešly různé fakulty univerzity z původní budovy Archiginnasia. Prostory paláce Poggi nestačily pojmout všechny fakulty a instituce včetně vzniklého muzea a tak byl k univerzitě přibrán i vedle stojící palác Malvezzi. V budovách univerzity nás zaujme především dvůr s freskami od Tibaldiho, bustami, pamětními deskami slavných studentů a učitelů, nádherná knihovna s čítárnou i věž s observatoří. Univerzi-

ta vynikala především v římském právu – v budouvě je nádherná aula právníků – a teologii, jakož i v medicíně a přírodních vědách. Je zde zachovalý nádherný anatomický sál. Výuka anatomie probíhala na figurínách vyřezávaných z lipového dřeva a již od 14. stol. se zde také přímo pitvalo. Bologna byla vždy moderním městem krácejícím o století dopředu.

Proč věžatá? Město se pyšní dokonce dvěma šikmými věžemi... Vyšší se nazývá Asinelli a svou výškou 97,60 m umožňuje nádhernou vyhlídku na město, která umocní dojmy z tohoto velkolepého města. S výstavbou začali již v roce 1109 a časem došlo k odklonění od svislé osy asi o 2,5 m. Společně se sousední věží Garisenda vysokou 47 m s odklonem 3,20 m tvoří neodmyslitelné dominanty města.

Proč tučná? Protože se může pochlubit jednou z nejlepších kuchyní Itálie a Evropy... Slovo *grassa* lze chápat tak, že boloňská kuchyně v porovnání s kuchyněmi jiných italských krajů je opravdu o něco tučnější, resp. vydatnější. Vždy se zde dobře jedlo i pilo, což bylo dáno bohatstvím kraje a města, samotný kraj je krajem vína a největší hrozny jsem viděla právě v tomto kraji. Připomeňme si jen např. špagety „alla bolognese“. Boloňané tvrdí, že jejich kuchyně má tradici v etruské kuchyni, tak jako ostatně i celá historie města.

Proč červená nebo rudá? Protože všechny střechy boloňských domů jsou červené barvy díky červeným střechním taškám a klidně k tomu můžeme přidat i to, že v čele města i kraje se po léta drželi komunisté... Krása střech Boloně vynikne zejména z vyvýšených míst a v této souvislosti lze doporučit i návštěvu poutního mariánského kostela Sv. Lukáše, který je možné vidět z dálky na kopci Colle della Guardia ještě před příjezdem do města. Barokní kostel je spojen zastřešenou cestou („loubím“) dlouhým asi 3,5 km a je to velmi působivá procházka. Boloňané tak byli ochráněni při poutích před slunečními paprsky a případným deštěm.

Alespoň pár slov k historii. Tamější středisko villanovské kultury bylo ovládnuto v 6. stol. př. n. l. Etruský pod názvem Felsina. Etruské osídlení ustoupilo od 1. stol. př. n. l. náporu keltských Bójů, kteří ustoupili r. 189 Římanům. V ranném středověku byla zničena Langobardy a Franky

a posléze začala v 11.–14. stol. vzkvétat jako samostatné město. Do tohoto období zapadá i vznik univerzity v r. 1119, od r. 1167 byla členem Lombardské ligy, aktivní v boji proti římsko-německým císařům a jejich stoupencům a do této éry spadá i bitva u Fossalty r. 1249 mezi guelfy (příznivci papeže a Welfů) a ghibelliny (příznivci císaře), kdy došlo k vítězství nad císařskými vojsky císaře Friedricha II. (tj. nad ghibelliny) a zároveň k zajištění jeho syna Enza (Enzo též Renzo), který se stal od tohoto okamžiku zajatcem Boloně a byl držen ve středověkém paláci na hlavním náměstí až do své smrti r. 1272. Tento palác nese dodnes jeho jméno a patří k neodmyslitelnému koloritu hlavního náměstí. Město se velmi rozrůstalo o věže, kostely a paláce, rozšiřovaly se hrady. V r. 1390 byla zahájena i výstavba gotického chrámu sv. Petronia, jeho výstavba a výzdoba se protáhla do dalších staletí a nakonec zůstal dle původního projektu stejně nedokončen. Působila zde řada významných šlechtických rodů, mj. Visconti, Pepoli a především po r. 1400 rod Bentivoglio, které otevřely brány města renesanci. Od 14. stol. se Boloňa stala zájmovou sférou papežů, což bylo završeno r. 1509, kdy byla začleněna do Papežského státu, kam patřila až po dobu francouzské revoluce (1789). Do tohoto období zapadá i setkání dvou velikánů v Boloni, a to papeže Julia II. a Michelangela. V době druhého pobytu Michelangela v Římě ve službách papeže došlo k roztržce mezi umělcem a papežem a Michelangelo se urazil a utekl do Florencie, kam papež doručil 3 výhružné dopisy. V té době po dobytí Perugie pokračoval papež do Boloně, kam za ním Michelangelo dorazil. Papež ho vyslechl a odpustil mu. V Boloni Michelangelo vytvořil r. 1508 velkou bronzovou sochu papeže, vysokou přes 4 m. Marně bychom ji dnes ale hledali. V r. 1511 se totiž vrátil nakrátko do Boloně původní vládce a Boloňané sochu pro ně nenáviděného papeže roztavili a ulili z ní houfnici Julii.

Stopy Michelangelova působení najdeme ještě v kostele sv. Domenica, a to přímo na náhrobku svatého, kde můžeme obdivovat malé sošky andílka, sv. Prokula a sv. Petronia s modelem kostela v rukou. Tento kostel by měl navštívit každý z nás, neboť je zde také obraz související úzce s našimi dějinami, zachycující našeho Karla IV. jako císa-

ře při jeho návštěvě Boloně, při které se seznámil s organizací boloňské univerzity. Toho potom využil při organizačním uspořádání Karlovy univerzity v Praze. Vedle zmíněných dvou kostelů stojí ještě za zmínku úžasný komplex sedmi chrámů a dalších budov, mj. s chrámem Sv. Stefana, který prodělal velmi zajímavý architektonický vývoj od 12.–20. stol. Atmosféra je neopakovatelná. Velmi krásným architektonickým skvostem je i hlavní náměstí Piazza Maggiore s budovou radnice ozdobenou sochou Julia XIII. pocházejícího z Boloně, tvůrce gregoriánského kalendáře. Na náměstí jsou další historické budovy, jako je Palác podesty a již zmíněný středověký palác krále Enza a věž Arenga. Nelze přehlédnout ani kašnu s elegantně působícím Neptunem od Giambologi.

Boloňa má celou řadu galerií a muzeí, které nelze opomenout. Mj. je zde i pozoruhodné muzeum s etruskými sbírkami. Světu dala mj. i slavného Guglielma Marconiho, který v nedalekém Pontecchii ve Ville Griffone prováděl první pokusy vedoucí k vynálezu bezdrátového telegrafu r. 1895. A co zbývá dodat? Když si do Boloně na podzim či na jaře nevezmete deštník a v horkém létě pokrývku hlavy, nelitujte, stejně byste to nepotřebovali. Město má totiž přes 40 km loubí a prakticky všude se můžete pod nimi pohybovat, aniž by vás obtěžovaly sluneční paprsky či dešť. Boloňa byla bohatým městem a mohla si tuto velkorysou zvláštnost dovolit.

Libuše Rektorová

San Pellegrino Terme

Před necelým rokem jsem pobýval v Itálii. Měl jsem práci v malém městě v Lombardii nad Bergamem. Shodou okolností jsem v tomto městě byl již nedlouho před tím. San Pellegrino jsou lázně a zároveň jsou zde známé prameny minerální vody, která se v Itálii hodně pije. Toto městečko, které leží v údolí vedoucím do Alp, je také zajímavé pro návštěvníka, a zejména pak pro historika, protože je to typické lázeňské město z těch, která zažívala největší rozkvět v druhé polovině devatenáctého století; v tom se podobá městu Vichy ve

Francii, Monte Carlu, Wiesbadenu a také Karlovyň Varům. Naším lázním se podobá také v tom, že zde dnes na každém kroku narážíme na úpadek, tak nápadně kontrastující s rozkvětem v době před první světovou válkou; kolem roku 1900 zde byl největší Grandhotel v Evropě a také si zde vybudovali krásné kasino v secesním slohu (který, Itálové nazývají style Liberty).

Tehdy zde zvědaví a udivení horalé mohli obdivovat secesní krásky vyšperkované honzíky zdůrazňujícími onu půvabnou část ženského těla, pro kterou se v dnešní itaštině razí nové slovo: fondoschiena. Okolo líbezné řeky se proměňovaly dámy, které viděly lepší časy a doprovázeli je kavalíři staré školy; byli to tedy lidé, kteří si již osvojili zásady zdravé životosprávy i vymoženosti moderní městské civilizace a byli obeznámeni se spisy dobové literatury a poezie; možná se mezi nimi našli i někteří, kteří si s předstíraným nebo i skutečným zájmem přečetli některý z románů Gabriely d'Annunzia. K životu v lázních patřila také hudba a divadlo; lidé přece do lázní jezdili také proto, aby obdivovali jiné lidi a aby se jimi nechali obdivovat.

Jako jiná lázeňská města je i toto dnes poněkud ospalé hnízdo roztaženo do délky v údolí řeky. Pro prostorové uspořádání a život ve městě i v lázních byla rozhodující železnice, která již dnes neexistuje, ale při pohledu z výše položených částí můžeme její dráhu docela snadno rozpoznat. Pár kroků výše nad Grand hotelem stojí budova, kterou i roztržitý a nepříliš pozorný pozorovatel bez zaváhání identifikuje jako nádraží. Šťastná doba však netrvala dlouho, v italském duchovním životě však byla velmi intenzivně prožívána, protože to byla doba sjednocení země a národa. Na konci této epochy, ukončené první světovou válkou, byl konečně vytvořen jednotný národní stát (v tom je státní osud Italů podobný osudu našemu), ale zároveň navždy skončila éra relativní politické naivnosti a nevinnosti, kterou zlomyslní historikové nazývají belle époque.

Grand hotel je dnes docela zpustlý, a když jsem chtěl navštívit kavárnu v kasinu, ze které jsem loni obdivoval výhled na město a protější hory, dostal jsem se jen k ležení, po kterém se pohybovali extracomunitari. Ve městě je také jedina památka, na kterou narážíme téměř v každé

obci v Čechách a na Moravě i v severní Itálii: santuario – pomník padlým v první světové válce. Ta byla pro Itálii osudovější; počet občanů italského státu se zvýšil o 1 600 000, ale Itálie za zvětšení svého území zaplatila šesti sty tisíci padlých. a navíc země upadla do hospodářského, politického a mravního chaosu.

Naše práce skončila v pátek a tak jsme získali sobotu na cestu domů. Pan hoteliér nám zjistil, že nejbližší průsmyk je z rakouské strany zasněžen a poradil nám, abychom se vydali jiným průsmykem na Como. Po snídani jsme vyrazili a celý den jsem spokojeně a šťastně cestovali směrem na Trento a odtud okolo Brixenu a po dálnici do Prahy. Na jednom z průsmyků jsem se ještě zastavil u monumentálního santuaria; dnes však již v krajině není nijak nápadné, v nejbližším okolí se buduje řada vleků a městečko hotelů pro lyžaře. Projížděli jsme krajinou, která tolik fascinovala italské cestovatele zvláště toskánce. Jeden z nich – Orazio Pedrazzi o této krajině napsal: „Per tutto il viaggio, senza mai interrompere il loro monopolio, senza smettere mai, di qua e di là dal treno, abeti, abeti a poi abeti ancora! Pianure ed abeti, colline ed abeti, villaggi o città ed abeti.“ Před půlnocí jsem z auta vystupoval na hlavním nádraží v Praze a o jedné jsem již seděl ve vlaku do Brna.

Pavel Tomášek

Maršál Radecký – potlačovatel italských osvobozovacích snah

Když se v roce 1847 začalo po celé Itálii projevovat hnutí proti Rakousku, Radecký předvídal jeho brzké propuknutí. Pro těžkopádnost vídeňské válečné dvorní rady nemohl své vojsko dostatečně a náležitě připravit. Proto když 18. března 1848 povstání skutečně vypuklo, byl schopen mu čelit jen několik dní. Bojovalo se v ulicích, rakouští vojáci se skrýli za věžičkami na milánském dómu, odkud stříleli dolů. Radecký se v noci na 21. března přesunul do Verony, v jejímž okolí byly soustředěny jednotky z Lombardska.

Sardinský král Carlo Alberto, který vládl též Piemontu, překročil řeku Mincio, ale nic dalšího nepodnikl, a utábořil se na jejím pravém břehu. Radecký však nijak neotálel a 27. května vyrazil přes Mantovu. Když zdolal nepřátelské hradby Curtanone a Montary, vytáhl vzhůru po proudu Mincia. Pro nedostatek bojových prostředků byl však 30. května u Goita odražen a iniciativu převzalo sardinské vojsko. Padla Peschiera a s ní důležité výšiny u Rivoli. Italské vojsko začalo ohrožovat i Veronu, která byla klíčovou pevností tzv. „quadrilatera“ složeného ze čtyř opevněných měst: Verony, Legnana, Mantovy a Peschieri. Přestože Rakušané dobyli Vicenzu, Treviso, Padovu a jiná místa, přece jen celé povstání působilo Radeckému nemalé potíže.

Po doplnění posilami Radecký v noci na 23. července vyrazil proti sardinskému vojsku, které začalo ustupovat. Dojemné epizody z těchto bojů zachycují tzv. „měsíční povídky“ z knihy pro mládež „Srdce“ Edmonda de Amicis: „Sardinský bubeník“, „Malá hlídka lombardská“ a „Přehlídka“.

Král Carlo Alberto se krátce zastavil ještě v Miláně, které ve dnech 4. a 5. srpna byl nucen vyklidit. Radecký 9. srpna mu nabídl příměří. Lombardsko bylo pacifikováno, jen Benátky ještě vzdorovaly a byly obléhány.

Dne 12. března 1849 Carlo Alberto příměří vypověděl a již třiaosmdesátiletý Radecký musel znovu podstoupit boj. Strategicky soustředil svoje jednotky u Pavie. 22. března u Mortary a následujícího dne u Novary Piemoňany tak drtivě porazil, že král Alberto abdikoval. Po uzavření míru novým sardinským králem se stal jeho syn Viktor Emanuel II.

Zahraniční politiky se ujal předseda vlády Camillo Benso di Cavour. Ten sblížil politiku sardinského království s Francií Napoleona III. V nové válce roku 1859 Sardinské království ve spojení s Francií Rakušany u Solferina a S. Marina porazilo. Rakousko muselo vyklidit Lombardii. V roce 1860 byly k sardinskému království připojeny další kraje. Garibaldi ovládl Království obou Sicílií. Savojsko a Nizza byly připojeny k Francii. V roce 1861 bylo vyhlášeno Italské království.

Garibaldi nikdy Cavourovi nezapomněl „že ho učinil cíncem ve vlastním rodišti – Nizze“, kterou odstoupil Francii.

Po porážce Rakouska ve válce s Pruskem – v roce 1866, která se odehrávala na českém území, Itálie přes Francii dostala Benátky, které až do té doby drželi Rakušané.

V roce 1870 italské vojsko dobylo Řím, čímž byl zlikvidován papežský stát. Papež se uchýlil do Vatikánu, který byl od roku 1378 papežskou rezidencí. V roce 1929 byl na základě lateránských smluv, uzavřených mezi italským státem a vatikánskou stolicí, vytvořen v západní části Říma nezávislý vatikánský městský stát jako teokratická monarchie v čele s papežem.

Řím se stal hlavním městem Italského království.

Radecký se vzdal činné služby v roce 1857, kdy dovršil 91 let věku. Usídlil se v Miláně. Rok nato upadl v pokoji a zlomil si stehenní kost a záhy zemřel (5. 1. 1858).

Účastnil se 17 polních výprav, byl nositelem množství řádů a vyznamenání rakouských i cizích.

Od 5. dubna 1798 byl ženat s Františkou Kamilou ze Strasoldu a Gräfenberga. Zemřela 12. ledna 1854. Měl s ní osm synů narozených ve Štýrském Hradci.

Pohřeb se konal v lednu 1858 za obrovské účasti mnoha důstojníků, neboť byl i vlastníkem pluku ruského, pruského a dalších. Jeho ostatky byly převezeny do hrobky ve Wetzdorfu v Dolním Rakousku, kde byl zřízen jakýsi „pantheon rakouské slávy“.

Pomník maršálu Josefu Radeckému z Radče dala postavit pražská Krasoumná jednota v roce 1858 na Malostranském náměstí. Socha měřila 2,84 m. Vymodeloval ji Emanuel Max; vojáky různých zbraní, které Radeckého obklopovaly, zhotovil jeho bratr Josef Max podle návrhu Christians Rubena z Treviru, ředitele pražské malířské akademie. Vše bylo ulito z bronzu v Norimberku Burgeschmidtem.

Proti postavení této sochy, z kovu z ukořistěných piemontských kanonů, protestoval mezi jinými i švagr K. H. Borovského – Jaroš.

Socha byla odstraněna až v roce 1918 a nahrazena sochou Ernesta Denise, profesora pařížské Sorbonny, autora knih o českých dějinách a pří-

tele Československa. I ta však byla za Protektorátu odstraněna.

Sochu Radeckého chtěl zakoupit Zdenko Thun, syn posledního místodržícího, pro svůj zámecký park v Tyrolích.

Cyril Kříž

Co v Itálii viděl, zažil a zkomponoval Mozart

I. (jarní běh)

Cyklus přednášek, doprovázený audiovizuálním programem, zpřístupní poznatky mezinárodního mozartovského výzkumu v souvislosti s třemi cestami W. A. Mozarta do Itálie v letech 1769–1773. Cyklus je rozdělen do jarní části z níž první dvě přednášky se již konaly a podzimní části (o dalších čtyřech přednáškách). Jejich program zveřejníme v červnovém čísle Zpravodaje.

Pořádají: Společnost přátel Itálie a Mozartova obec v České republice Autoři: Mgr. Milada Jonášová a doc. Dr. Tomislav Volek. **Místo konání: Italský kulturní institut, Šporkova ul. č. 14, Praha 1, Malá Strana, vždy v 17 hodin.**

6. března – *Uvítání v Lombardii (přednáška se již konala)*

27. března – *Mantova a její Teatro Bibiena (přednáška se již konala)*

10. dubna – *Boloňská Accademia Filarmonica a Padre Martiniho*

24. dubna – *Vidět Neapol a...*

15. května – *Papežský Řád zlaté ostruhy (Řím)*

29. května – *„Mitridate“ – první opera pro Itálii (Milán)*

5. června – *Benátský karneval 1771*

Ostrov Ischia

Když sedím na lodi nad mořem hlubinou a dívám se mezi plachtami skulinou

jak Zefír rošťacky cloumá mou košilí
a nedává mi pokoj ani na chvíli,
dumám zda stejný vítr za dávných časů
jako laskavá ruka naší máteře
se stejně tak dotkla Zeyerových vlasů
a pohladila Byronovy kadeře.

Pak básníků, malířů plejáda celá,
která se na ostrov s lodí navracela
a chladila jim horké skráně a čela
Danteho, Leonarda a Rafaela.

Nad mořem se rozlévá měsíční zář.
Aragonský hrad věže k luně vzpíná
a netuší, že její laskavá tvář
se na mne usmívá z mé číše vína.

Jaromír Skřivánek

Zamilovaný recept

„Slíbil, že pohne nebem i zemí, jen aby byl se mnou. Ale teď je tady se mou jen bolestivé ticho. Copak mu naše společně strávené dny v jeho rodné Itálii nic neříkají?“

„Blbost“ – řekla jsem si, když mi jedna obrovská slza stekla po tváři a dopadla na stránku. Pohlédla jsem hlavou a řekla si nahlas pevným hlasem: „Děvče, pokud si pamatuješ, jsi sekretářka vydavatele ženského časopisu a právě jsi v práci. Tak se seber a dělej, co máš.“

Ale ouha, moc to nepomohlo, protože jsem byla zavalena nudnou prací. Kromě té každodenní jsem totiž každý den až do večera vkládala do obálek recept na italské černé nudle Pizzoccheri, který redakce omylem neuveřejnila na své kulinařské stránce. A zdálo se, že každá česká hospodyňka právě po tomto receptu touží. Práce to byla dost nudná. Na každou obálku napsat jméno, vložit recept s omluvou redakce nebylo zrovna vzrušující, a tak se moje myšlenky stále vracely k otázce: "Proč nezavolal? Proč nepřijel?"

Věděla jsem, že mnoho mladých Italů se těší na prázdniny, protože to je nejlepší doba k flirtování s nezkušenými cizinkami. Italové umějí být opravdu okouzující o to víc, když jim dívka nerozumí. „Ale to přece není můj případ. Já jsem se italsky učila.“ A v té chvíli jsem si vzpomněla, jak jsem v půvabné hospůdce Roccoli Lorla v horách oslovila svou školskou itaštinou majitelku, která na mě v jedné vteřině vystřílela celý svůj zásobník slov. Když Marco viděl moje vyděšené oči, rychle se vmísil do hovoru a pilně mi překládal. Ach, Marco, tvářil se na svůj věk vážně, ale když se usmál svým neodolatelně sladkým úsměvem, celý se rozzářil a já s ním. A dokonce mi chutnala i ta podivně vyhlížející hmota na mém talíři zvaná polenta, protože Marco ji jedl s takovým nadšením.

„Slíbil, že přijede...“

Snažila jsem se znovu zachytit tu pracovní atmosféru, která v mé kanceláři běžně vládla a kterou jsem měla tak ráda. Ale nešlo to, byla jsem v kanceláři sama jen se stohem nakopírovaných receptů. A tak odkudsi opět připlouvaly vzpomínky na mé italské prázdniny, kdy slunce bylo zlatější, nebe modřejší, vůně intenzivnější a mé srdce otevřenější.

„Ale copak mu naše společně strávené chvíle už nic neříkají? Kde je ten Marco, který mě doprovázel v kouzelné zahradě Villy Monastero, kde každé romantické zákoutí vybízelo k polibkům? Kde je ten Marco, ke kterému jsem se pevně tiskla, když jsme procházeli pekelnou strží Orrido v Bellanu? Já vím, byl to sám o sobě zážitek krásný, ale s jeho rukou kolem mého pasu to byl zážitek přímo vzrušující. Kde je ten Marco, který mi ve svém malém bytě ve Vareně připravil bruschette a k tomu salát insalata verde. Kde je ten Marco, se kterým jsem seděla pod obrovským fíkovníkem uprostřed zříceniny Correno a on mě krmil zákusky tiramisú, který chutnal stejně úžasně jako jeho líbání.“

Teď už se po mé tváři valil proud slz, které jsem nedokázala zdržet.

„Marco, ach, Marco... Kde jsi? Všechno jsme si tak pečlivě naplánovali. Jakmile se dozvím, že v pátek dostanu dovolenou, tak pošlu dopis, abys přijel, abychom mohli spolu oslavit mé narozeniny. Dovolenu jsem dostala, dopis odeslala, ale

ty sis nenašel čas, abys mi zavolaal a přijel. A slíbil jsi to..."

„Slíbil jsi to, když jsme se ruku v ruce toulali malebnými uličkami nezapomenutelného Bellaggia. Sliboval jsi to, když jsme stáli v objetí na palubě parníku, odkud jsme se kochali krásou jezera Lago di Como. Jezera, které lemovala hradba majestátních Alp. Pohled na městečka schoulená pod jejich ochranou mi připomínal můj pocit bezpečí pod ochranou rukou mého vysokého tmavovlasého Marca.

Pocit bezpečí se změnil v beznaděj. Víím bezpečně, že jsem ten dopis posílala, vzlykala jsem do kapesníku, když jsem se vracela domů. Do Marcova kapesníku, kterým mi láskyplně ovázal odřené koleno, když jsem cestou na horu Monte Legnone zakopla a upadla.

Hups, právě v té chvíli jsem zakopla o poslední schod před mým pražským bytem a čísi pevné ruce mě zadržely. Ještě jsem zaslechla vyděšený hlas „Madonna mia“ a vzápětí jsem zabořila svůj uplakaný obličej do široké mužské hrudi, kterou jsem tak důvěrně znala. „Carissima...“ Marco mě stiskl tak silně, že jsem ani nemohla dýchat. Ale možná jsem nemohla dýchat překvapením, že byl se mou.

„Mio amore, slíbil jsem, že přijedu hned, jak dostanu Tvůj dopis se vzkazem, ale ten přišel až dnes ráno.“

„Ach Marco, proč jsi nezavolaal? Myslela jsem si, že mě už nemiluješ. Napsala jsem ti podrobné instrukce ohledně telefonování...“

„Ale miláčku“, řekl konejšivě, „jak jsem to mohl vědět, když jsi mi poslala jen recept na Piz-zoccheri“.

Přestala jsem vzlykat a pomalu vykoukla z jeho náruče, ve které jsem byla dosud dobrovolně uvězněná. Usmál se na mě tak láskyplně, že se mě až podlomila kolena. Pak mě políbil na čelo a s šibalským úsměvem řekl: „Dovedeš si představit tu hospodyňku, která dychtivě očekává recept na..., aby ho mohla uvařit své tchýni k nedělnímu obědu, a místo toho dostane zamilovaný dopis od tebe?“

Irena Lochmanová

Jazykový koutek

Uvádím několik dalších českých přísloví s italskými protějšky podle sémantického hlediska ze života zvířat:

bažant – gajano

Jestli mu drozda dáš, o bažanta tě požádá. (it) Se gli dà un dito, ti piglia il braccio.

beran – montone

Těžko berana s vlkem smířiti. (it) Chi pecora si fa, il lupo se la mangia.

Čím starší beran, tím tvrdší roh. (it) Il montone più va in là e più la botta la fa grossa.

blecha – pulce

Kdo se psy líhá, s blechami vstává. (it) Chi va a dormire insieme ai gatti, si leva colle pulci.

had – serpe

Nehřej hada za řadry. (it) Nutri la serpe in seno: ti renderà veleno...

Od včely pochází med, od hada jed. (it) L'ape fa il miele e il maschio se lo mangia.

husa – oca

Někomu hus, někomu prase. (it) A chi l'uovo e a chi la gallina.

Obé dobré, hus i prase. (it) Porco di un mese, oca di tre: mangiar d'un re.) Hus za moře, hus domů. = (it) Oca oltre il mare, oca a casa (vola).

kavka – taccola

Kavka kamkoliv letí, černá vždy býti chce. Kavka, i kdyby se na sněhu válela, nezbělí. (it) Il corvo è diventato nero per pigliarsi i pensieri degli altri. (it) Il corvo più nero di com'è non può essere. (it) Tanti sono i corvi bianchi e tanti gli sciocchi contenti.

kobyly – cavalla t

Kdyby bylo po vůli psí, nezůstalo by kobyly ve vsi. (it) Se a ogni cane che abbaia gli si lanciasse una pietra, non resterebbero pietre nella strada. (it) Se si sapesse mai quanto son buone le galline di febbraio, ne avanzerebbe solo una per pollaio.

Zuzana Wotkeová

Pro Vaši informaci

- Jako každý rok necháváme k 1. číslu Zpravodaje přiložit poukázku na úhradu ročního příspěvku. Někteří členové na poukázku nečekali a příspěvek již uhradili. Protože však jsou poukázky do Zpravodaje vkládány při expedici strojově, dostanou je i Ti, kteří již svoji členskou povinnost splnili. Proto je prosíme, aby to nepovažovali za naši netaktnost. Ostatní **členy prosíme, aby s úhradou příspěvku neotáleli**, abychom jim to nemuseli opakovaně připomínat.
- V italském nakladatelství Mondadori **vyšla kniha současného ministra vnitra Giuliana Amata**, ve které klade otázku: „**Un altro mondo? possibile?**“ (**Je možný jiný svět?**). Díky ochotě našeho člena pana Federica Oggiana jsme knihu opatřili a zprostředkovali redakci její český překlad. Dr. Miloš Bárta z Masarykovy dělnické akademie, která zajišťuje její vydání, nás informoval, že **autor přijal pozvání k prezentaci českého vydání v Praze**. ○ jejím termínu Vás budeme informovat.
- **Prezentace knihy našeho člena ThDr. Mgr. Pavla Helana „Duce a kacíř“** se konala za velké účasti publika 9. listopadu 2006 v Italském kulturním institutu. Kniha je věnována literárnímu mládí Benita Mussoliniho a jeho knize „Jan Hus, muž pravdy“. Helanova kniha obsahuje Mussoliniho životopis, překlad jeho knihy o Husovi včetně kritického rozboru. **Vyšla v r. 2006 v nakladatelství L. Marek, Pekařská 18, 602 00 Brno**, jako 4. svazek edice Deus et Gentes věnované otázce křesťanství a nacionalismu na našem území.
- V rámci projektu Evropské unie Town Twinning (Partnerství měst) se ve dnech 18.–21. ledna 2007 **delegace Prahy vedená RNDr. Milošem Gregarem zúčastnila mezinárodní konference v Pescaře věnované hospodaření s vodou**. Delegace hlavních měst sedmi evropských států podepsaly oficiální dokument ve kterém se zavazují aktivně působit k udržitelnému rozvoji a k nutnosti posilovat evropskou integraci s důrazem na pozornost

vodě jako součásti života, historie a civilizace. **Koordinátorem účasti pražské delegace byla Společnost přátel Itálie.**

- 5. března byla v Muzeu fotografie Fечtl a Vaněček „Dům u lípy“ (roh Náměstí Mikuláše z Husí a Filipovského ulice) v Táboře usku-tečněna vernisáž výstavy „**František Krátký Světelné obrazy Itálie 1897**“. **Výstava je otevřena v pondělí až pátek od 11.00 do 16.00 hod. a potrvá až do konce května.**
- **Olomoucká pobočka Společnosti přátel Itálie** pořádá v pátek 20. dubna 2007 v 17.00 hod. v Besedním sále Muzea umění v Olomouci setkání členů. Na programu je zpráva Dr. Kvída Sandroniho o činnosti pobočky.
V 17.45 navazuje přednáška Mgr. Jana Františka Pavlíčka pro veřejnost na téma: Italská komunita v Praze na přelomu 17. a 18. století.
- **Od 17. do 21. října 2007 pořádá olomoucká pobočka zájezd do Toskánska**

PROGRAM ZÁJEZDU:

neděle:

v odpoledních hodinách odjezd z Olomouce a Brna

pondělí:

prohlídka města Arezzo a jeho okolí

úterý:

prohlídka Florencie

středa:

prohlídka Florencie, možnost si rezervovat vstupenky do obrazárny Ufizi

čtvrtek:

jízda po oblasti Chianti, prohlídka městečka San Gimignano a okolí, prohlídka vinného závodu

pátek:

prohlídka Sieny, večer odjezd do ČR

sobota:

kolem poledne příjezd do Brna a Olomouce

Cena 7.200 Kč, sleva 200 Kč pro členy Spo-

lečnosti přátel Itálie s uhrazeným členským příspěvkem na r. 2007.

Cena zahrnuje:

dopravu autobusem, 4x nocleh v dvoulůžkových a třílůžkových pokojích, které se nacházejí v chatičkách s vlastním sociálním zařízením a malou kuchyňkou, chatičky jsou v kempu Girasole u Figline Valdarno, 30 km od Florencie, 4x polopenze (večeře a snídaně).

Cena nezahrnuje:

nápoje při večeři, pojištění léčebných výloh, vstupy do obrazárny a jiných muzeí.

Termíny přihlášení a úhrady:

do 15. června přihláška a záloha 2.000 Kč, do 30. září doplatek.

Zašlete Vaši přihlášku nebo získejte **blíže informace na adrese:**

Dott. Kvido Sandroni
Na Sídlíšti 286
E-mail: italiano-ol@volny.cz
Mob: 605 544 321

Úhrada složenkou nebo převodem na účet:
Dott. Kvido Sandroni, č. ú. 197889009/0300

Jako variabilní symbol uveďte rodné číslo a jako specifický symbol: 0039

- **Od akademického roku 2007/2008 si mohou uchazeči o studium na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích vybrat tři nové bakalářské obory románské filologie (RF), a sice se specializací francouzský jazyk, Italský jazyk a španělský jazyk. V rámci studijního programu Filologie lze studovat dvouoborové kombinace francouzský jazyk – italský jazyk, francouzský jazyk – bohemistika, francouzský jazyk – španělský jazyk a italský jazyk – bohemistika**

- **Blíže informace** lze získat na katedře romanistiky PF JU, prostřednictvím e-mailu romanist@pf.jcu.cz. **Přihlášky** ke studiu oboru je možné podat na sekretariát děkana Filozofické fakulty Jihočeské univerzity **do 30. dubna 2007**; další informace k přijímacímu řízení naleznete na

adrese http://www.ff.jcu.cz/documents/prijpravidla0708-nove_obory.php.

- **Pro Rousínov je partnerský vztah s italským městem Dervio věcí nejen představitelů města.** Důkazem je i pořádání kurzu italštiny s dvaceti účastníky včetně starosty města Ing. Františka Havíře. V říjnu 2006 zahájili zimní a v březnu 2007 letní semestr. Vedení kurzu se ujala studentka olomoucké univerzity ze sousedních Královopolských Vázan, která při probírání italské kuchyně kurzistům připravila italské dolce, víno a grappu. **Rousínov může být příkladem zejména těm městům, kde partnerský vztah s italským městem zůstává jen formální záležitostí městských činitelů.**
- **Přednáška místopředsedy Společnosti Jiřího Holuba „K současnému dění v Itálii od dubna do června 2007“ se koná ve čtvrtek 21. června v 18.00 hod. V místnosti č. 24 v I. posch. Malostranské základní školy v Josefské ulici č. 5 v Praze 1.** Zájemci jsou vítáni i pokud nejsou členy Společnosti.
- V minulém čísle ohlášené články B. Chleborádové: Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie v Dubí a C. Kříže: Italský deník Mikuláše Alše, budou zveřejněny v červnovém čísle. Článek J. Kukače: Aktualizace rozvrhu kurzů italštiny v pražské pobočce, bude nahrazen článkem: Kurzy italštiny v pobočkách Společnosti ve školním roce 2007–2008.

Redakce Zpravodaje

OBSAH 1. ČÍSLA XII. ROČNÍKU ZPRAVODAJE

Rostislav Pietropaolo: Nový velvyslanec Italské republiky v Praze	str. 1
Vladislav Houžvička: Dopis našich italských přátel a náš tisk	str. 1
Aurelio Pellegrini a přátelé: Vážená Společnost přátel Itálie	str. 2
Tomáš Matras: Pier Paolo Pasolini: „Výzva mocným z televize“	str. 2
Irena Bukačová: Praha a Čechy očima Italů	str. 4
Pavel Balcárek: Italský honorární konzulát a italské kulturní středisko v Brně?	str. 6
Libuše Rektorová: Bologna, hlavní město regionu Emilia-Romagna	str. 7
Pavel Tomášek: San Pellegrino Terme	str. 9
Cyril Kříž: Maršál Radecký, potlačovatel italských osvobozovacích snah (<i>dokončení</i>)	str. 10
Milada Jonášová, Tomislav Volek: Co v Itálii viděl, zažil a zkomponoval W. A. Mozart (<i>Jarní cyklus přednášek</i>)	str. 11
Jaromír Skřivánek: Ostrov Ischia (<i>báseň</i>)	str. 11
Irena Lochmanová: Zamilovaný recept	str. 12
Zuzana Wotkeová: Jazykový koutek	str. 13
Pro Vaši informaci	str. 14

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Pavel Balcárek, Irena Bukačová, Vladislav Houžvička, Milada Jonášová, Cyril Kříž, Irena Lochmanová, Tomáš Matras, Aurelio Pellegrini, Rostislav Pietropaolo, Jan Radimský, Libuše Rektorová, Kvído Sandroni, Jaromír Skřivánek, Pavel Tomášek, Tomislav Volek

Technická spolupráce

Jaroslava Lišková, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Irena Bukačová: Italové očima Čechů

Jana Haasová: Z cest za italskými vulkány – Vesuv

Zdeněk Rusín: „La bella Italia“ v Krušných horách

Bohuslava Chleborádová: Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie v Dubí

Milada Jonášová, Tomislav Volek: Co v Itálii viděl, zažil a zkomponoval W. A. Mozart (*podzimní cyklus přednášek*)

Dagmar Koutná: Kurzy italštiny v pobočkách Společnosti ve školním roce 2007–2008

Cyril Kříž: Italský deník Mikoláše Alše

Cyril Kříž: Žlutá Bugátka Elišky Junkové

Tomáš Matras: Reklamní slogan jako znamení doby (k Pasoliniho esejí)

Pier Paolo Pasolini: Lingvistická analýza jednoho sloganu

Libuše Rektorová: Umbrie, II. část seriálu o italských regionech a městech

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

S příspěvkem Odboru kulturních a krajaňských vztahů MZV ČR vydává:

Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842

Adresa redakce: Brixihů 21, 162 00 Praha 6, tel./fax: 235 362 939

Internet: www.sweb.cz/prateleitalie

E-mail: prateleitalie@seznam.cz

Odpovědný redaktor: Rostislav Pietropaolo

Náklad: 700 výtisků, 4× ročně

Sazba a tisk: Firma KELOC PC, spol. s r.o., náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla: 25. března 2007